

LICENȚA ÎN ACTIVITATEA DE ÎNTRERINZĂTOR – INSTRUMENT INDISPENSABIL ÎN CIRCUITUL CIVIL

CZU: 347.711:334.012

Nicolae PASCARU

*Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova*

LICENSE IN THE ACTIVITY OF ENTREPRENEUR – TOOL INDISPENSABLE IN THE CIVIL CIRCUIT

The license in the activity of entrepreneur also represents a guarantee that in the practice of his activity the entrepreneur meets all the necessary conditions for the practice of a certain type of activity and strictly observes all the legal norms. Licensing / authorization of certain types of activity is also a method by which the state through its competent bodies monitors, but also establishes control over certain relevant areas of the economy.

The importance of knowing the notion of license and understanding it correctly, leads to a clear identification of the constituent elements of the license, but also to avoid misinterpretations of this institution, including in the procedure of solving cases pending before the court related to suspension / withdrawal of licenses as an entrepreneur.

Keywords: *license, public authority, permissive act, authorization, entrepreneurial activity.*

Unul dintre elementele constitutive importante în crearea unei economii puternice ale unui stat îl reprezintă activitatea întreprinzătorilor, care, pe de o parte, prin prestarea anumitor servicii sau producerea anumitor bunuri satisfac necesitățile sociale ale populației, iar, pe de altă parte, necesitățile antreprenorilor de a obține profit .

Activitatea antreprenorială poate fi cea mai diversă, iar unele activități antreprenoriale necesită a fi supravegheate de stat, datorită importanței deosebite a acestor activități pentru întreaga comunitate. Această supraveghere se exercită de stat prin diferite pârghii legale, iar una dintre aceste pârghii este licențierea anumitor genuri de activitate.

În Republica Moldova, dreptul persoanei de a desfășura o anumită activitate de întreprinzător (inclusiv prin licență) este consacrat în Constituție.

Astfel, statul, declarând libertatea de a desfășura o anumită activitate de întreprinzător, asigură totodată și reglementarea juridică a acestei activități, impunând antreprenorilor o serie de cerințe, printre care se enumeră și necesitatea de a obține licențe pentru a desfășura un anumit gen de activitate de interes public.

Practicarea anumitor genuri de activități de importanță publică majoră, fără licență, ar aduce la apariția riscurilor că fiecare agent economic (și nu numai) ar încălca respectarea ordinii publice și a bunelor moravuri.

În acest sens, studierea subiectului legat de licența în activitatea de întreprinzător reprezintă un interes deosebit de important atât din punct de vedere doctrinar, cât și din punct de vedere practic.

Potrivit DEX-ului [1], licența este definită ca fiind „o autorizație dată de stat unei persoane pentru exercitarea unui negoț special, pentru operații de import și de export etc.” sau „autorizație dată de stat unui particular pentru exercitarea unui anumit comerț, a unei anumite industrii sau pentru a importa și exporta mărfuri”.

Din definiția prenotată putem deduce anumite caracteristici ale licenței, și anume – faptul că aceasta reprezintă un act prin intermediul căruia statul își exprimă acordul față de un particular de a practica o anumită activitate de întreprinzător.

La nivel de doctrină, noțiunea de licență este definită de mai mulți autori, atât din Republica Moldova, cât și de autori de peste hotare. Astfel, o primă definiție a licenței în activitatea de întreprinzător o identificăm la autorii N.Roșca și S.Baieș [2, p.66], care definesc licența în sens dublu, și anume: în primul sens autorii menționează că „licența reprezintă o manifestare de voință din partea statului de a autoriza un anumit subiect pentru desfășurarea unui anumit gen de activitate, prin acest fel lărgindu-se și capacitatea civilă a subiectului dat, care dobândește anumite drepturi și obligații specifice potrivit licenței”; în cel de-al doilea sens, autorii nominalizați afirmă că „licența reprezintă un bun care se află în patrimoniul întreprinzătorului”.

Altă definiție doctrinară a licenței o identificăm în manualul „Dreptul afacerilor”, în care licența este definită drept un act administrativ care permite titularului de licență dreptul de a desfășura o anumită activitate prevăzută de acea licență, pe o anumită perioadă de timp cu respectarea tuturor condițiilor legii ce ține de activitatea dată [3, p.126-127].

În doctrina rusă, autorul E.Iu. Popov descrie mai multe aspecte legate de activitatea de transportare de pasageri, inclusiv prin oferirea unei definiții a ceea ce înseamnă licență în sensul în care, în legislația din Federația Rusă, la fel ca și în legislația din Republica Moldova, activitatea antreprenorială de transportare a pasagerilor este o activitate autorizată/licențiată. În acest sens, în viziunea autorului prenotat, licența în activitatea de întreprinzător este tratată ca fiind „o prerogativa pe care o dețin autoritățile publice în scopul de a proteja interesele statului împotriva unor eventuale consecințe negative cu caracter comercial ce pot lua naștere din partea întreprinzătorilor” [4, p.55].

O altă definiție a licențierii în activitatea de întreprinzător o identificăm la autoarea A.S. Pozdneakova. În opinia autoarei, licența în activitatea de întreprinzător este privită ca fiind „mijlocul de atingere a echilibrului dintre interesele publice și private, fiind condiția de bază pentru realizarea dreptului la desfășurarea activității de întreprinzător” [5, p.112-113].

Un alt doctrinar rus, și anume – B.B. Leontiev, definește licența drept „un document al unei forme stabilite de stat care permite antreprenorilor să se angajeze într-unul sau alt tip specific de activitate antreprenorială, care necesită un control suplimentar din partea statului sau, cu alte cuvinte, dreptul antreprenorului de a efectua

anumite activități care pot fi certificate (confirmate) printr-un document cu același nume” [6, p.136].

Trecând de la definițiile date licenței în literatura de specialitate la cadrul legal, putem menționa faptul că o primă definiție a licenței o identificăm în Legea nr.332 din 26.03.1999 privind acordarea de licențe pentru unele genuri de activitate [7] (în prezent abrogată), care definea licența ca fiind un act administrativ eliberat de o autoritate împuternicită cu dreptul de acordare a licențelor, prin care se atestă dreptul titularului de licență de a desfășura un anumit gen de activitate cu condiția să respecte toate rigourile legale vizavi de calitatea mărfurilor și serviciilor prestate.

Reieșind din cele prenotate, deducem că definiția redată de legiuitor păstrează logica ideii de licență ca fiind un act administrativ, ceea ce ne permite să identificăm ușor și din definiția legală a elementelor constitutive ale licenței, care practic nu diferă de cele care se regăsește în definiția din DEX. Diferența dintre definițiile date licenței în cele două surse constă în faptul că legiuitorul a redat mai amănunțit ce reprezintă licența, adăugând, pe lângă faptul că aceasta reprezintă un act administrativ, și faptul că titularul licenței are anumite drepturi și obligații identificare în prevederile imperative ale legii, pe care acesta trebuie să le respecte cu strictețe.

Astfel, putem menționa că licența în activitatea de întreprinzător este un act administrativ care generează anumite drepturi titularului acesteia, dar și o serie de obligații prevăzute de lege. Cu alte cuvinte, licența reprezintă un act care conferă titularului acesteia un anumit statut special.

După abrogare, Legea nr.332 din 26.03.1999 a fost înlocuită prin Legea nr.451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător [8], care la moment de asemenea este abrogată, dar care oferea și ea o definiție a ceea ce înseamnă licență în activitatea de întreprinzător.

În acest sens, potrivit prevederilor legii prenotate, prin licență se înțelegea un act administrativ care are caracter permisiv, adică care oferă titularului dreptul de a desfășura o anumită activitate în baza licenței, eliberate de o autoritate de licențiere împuternicită prin lege de a reglementa și supraveghea un anumit domeniu supus licențierii pe o anumită perioadă de timp să desfășoare o anumită activitate licențiată cu respectarea tuturor condițiilor de licențiere. Deducem faptul că în Legea nr.451 legiuitorul oferea o definiție mai complexă a ceea ce se subînțelege prin licență, astfel lăsând loc puțin de interpretări extensive.

Odată cu abrogarea Legii nr.451, locul acesteia a fost preluat de Legea nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător [9]. În Legea nr.160 noțiunea de licență în activitate de întreprinzător este definită în art.12¹ ca fiind un act permisiv, eliberat de către o autoritate de licențiere în procesul de reglementare a activității de întreprinzător, care atestă dreptul titularului de licență de a desfășura, pentru o perioadă stabilită, integral sau parțial, genul de activitate indicat în aceasta, cu respectarea condițiilor de licențiere.

În acest sens, observăm că în prevederile Legii nr.451 și ale Legii nr.160 definiția noțiunii de licență practic nu diferă, ba chiar mai mult – deducem aceleași elemente

caracteristice în ambele legi. Unica diferență constă în faptul că în Legea nr.451 licența este definită ca un act administrativ, iar în Legea nr.160 licența este definită deja ca un act permisiv, dar care emană tot de la o autoritate administrativă.

De asemenea, din prevederile legale care definesc noțiunea de licență identificăm și faptul că licența, în general, dar și în activitatea de antreprenariat, în special, se eliberează doar de anumite autorități, ceea ce denotă faptul că aceste autorități pot fi numite niște subiecți speciali împuterniciți de legiuitor cu dreptul de a acorda licențe. În acest sens, putem adăuga și faptul că existența unor autorități speciale, împuternicite să elibereze licențe, este binevenită prin prisma caracterului mai specializat al acestor instituții, ceea ce ar însemna și un grad mai înalt de specializare al acestor autorități, dar și un grad înalt de profesionalism al funcționarilor care, datorită specializării, să poată asigura o activitate menită să apere interesele generale ale societății și să asigure, la necesitate, respectarea cerințelor legale de către titularii de licență.

Totodată, ajungem și la o altă concluzie, și anume – că legiuitorul optează pentru necesitatea licențierii doar în anumite domenii prevăzute expres și care reprezintă un interes major pentru stat, dar și pentru comunitate în general.

De menționat că la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului licența este privită ca un bun în sensul prevederilor art.1 din Protocolul 1, iar așa cum reiese din jurisprudența CtEDO, încetarea valabilității licențelor pentru dreptul de a desfășura o afacere constituie o ingerință asupra dreptului la respectarea bunurilor garantat de Convenție [10, pct.49].

În concluzie putem menționa faptul că noțiunea de licență în activitatea de întreprinzător, în cadrul legal al Republicii Moldova, este reglementată pe deplin, ceea ce permite evitarea de interpretări extensive defavorabile a ceea ce reprezintă această noțiune.

Mai mult ca atât, legiuitorul a avut grijă să dedice domeniului de licențiere a activității de întreprinzător o lege specială, și anume (în prezent) Legea nr.160 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, în care sunt descrise pe deplin toate etapele necesare, lista autorităților, dar și alte momente necesare procedurii de obținere a licențelor în activitatea de întreprinzător.

De asemenea, mai putem concluziona că licența în activitatea de întreprinzător reprezintă un mecanism de monitorizare și control al acestei activități din partea organelor abilitate ale statului delegate cu atribuții speciale în acest sens.

Totodată, această monitorizare nu trebuie percepută de către antreprenori ca o tendință a statului de a stopa progresul economic, ci, din contra, această monitorizare trebuie interpretată ca fiind rolul de „arbitru” al statului în supravegherea respectării „regulilor de joc” de către antreprenori în practicarea activităților licențiate de către aceștia.

În cele din urmă, prin control statul doar se asigură că anumite activități de importanță socială majoră practicate de antreprenori sunt conforme întru totul cerințelor legale imperative.

De la obținerea independenței și până în prezent, economia Republicii Moldova a trecut prin mai multe etape, fiind și în prezent în proces de tranziție. În acest sens,

legiuitorului moldav a căutat să asigure cadrul legal necesar pentru a fi cât mai previzibil în ceea ce ține de procedura de obținere a licențelor/autorizațiilor pentru un anumit gen de activitate.

Cadrul legal adoptat vizavi de activitatea de licențiere are ca scop de a oferi o claritate în ceea ce ține de procedura de obținere a actelor permissive, dar totodată mai are și scopul de a monitoriza cât mai eficient activitatea agenților economici care practică o anumită activitate în baza licenței sau autorizației.

Referințe:

1. <https://dexonline.ro/> [Accesat: 12.04.2021].
2. ROȘCA, N., BAIEȘ, S. *Dreptul Afacerilor*. Vol.I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, p.66.
3. CUZNEȚOV, Al., MIHALACHE, Iu., LUNGU, M. și al. *Dreptul afacerilor. Curs*. Ediția a II-a , revăzută și adăugită. Chișinău, 2012, p.126-127.
4. ПОПОВ, Е.Ю. *Лицензирование и сертификация на автомобильном транспорте: Учебное пособие*: Сыктывкар: СЛИ, 2013, с.55.
5. ПОЗДНЯКОВА, А.С. Срок действия лицензии на осуществление перевозок пассажиров автомобильным транспортом. В: *Закон и право* (Federația Rusă), 2008, №5, с.112-113.
6. ЛЕОНТЬЕВ, Б.Б., МАМАДЖАНОВ, Х.А. *Лицензирование научно-технических разработок и передача технологий*. Москва: Офсер-Принт, 2013, с.136.
7. Legea privind acordarea de licențe pentru unele genuri de activitate, nr.332 din 26.03.1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr. 62-64, abrogată prin Legea nr.451 din 30.07.2001, intrată în vigoare la 06.03.2003.
8. Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, nr.451 din 30.07.2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 26-28, abrogată prin Legea nr.185 din 21.09.2017, intrată în vigoare la 27.10.2017.
9. Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2011, nr.170-175.
10. Cauza *Bimer S.A. contra Moldovei*, hotărâre din 10.07.2007 în baza cererii nr.15084/03, pct.49.